

Skerpingin í føroyskum ¹

1 Føroyskt hevur [gv]/-gv-skerping aftan á miðføroysku tvíljóðini /ɔu/ og /uul/, <ó, ú>, norr. *ó, ú*. Nútíðarframburðurin er eitt raddað lokaljóð /g/ við einum dentalum /v/ í næsta stavisli. Gomlu tvíljóðini hava sjálvljóðsframburðin [ɛ], s.s. [rɛgva] *rógva* og [ɪ], s.s. [rɪgva] *rúgva*, norr. *róa, hrúga*. Eldra framburðin síggja vit hjá J. Chr. Svabo (1746–1824, Svabo 1966), sum skrivar *røgva, rygva*, t.v.s. tey stuttu avbrigðini av /eu/ <ó> og /uul/ <ú> framman fyri tvey hjáljóð, eins og í nútíðarfør. *stórrur* : *stórt*; *súrur* : *súrt*, við framburðinum [sɔ̃ɛuɔɔɪ, sɔ̃ɛiɔ̃; sɛuɔɔɪ, svɪɔ̃ɔ̃].

1.1 -ggj/[ɣ:]-skerpingin hendir aftan á miðføroysku tvíljóðini /oi, ai, oi, ei], <í/ý, ei, oy, ey>, norr. *í, ý, ei, ey, au*. Framburðurin af tvíljóðinum framman fyri [ɣ:] (skrivað -ggj), er einljóðaður, s.s. [nɔ̃ɣ:ɔ̃, nɔ̃ɣ:ɔ̃ɪ, raɣ:a, dɔ̃ɣ:a, heɣ:ɔ̃ɪ] *níggju, nýggjur, reiggja, doyggja, heggjur* = norr. *ntu, nýr, reigja, deyja, haugr*.

1.2 Í nútíðarføroyskum er skerpingin bæði í einstavilsisordum, tveystavilsisordum og í fleirstavilsisordum, s.s. *rógv, rógva, órógva, órógvaði*. Vit hava tó onga skerping framman fyri hjáljóð.

Hetta sæst í m.a. lýsingarorðabendingini ímillum: *búgvín*, men: *búnán, búnir*, o.s.fr. Í samansettum ordum er skerping í *moyggjaland*, men ikki framman fyri hjáljóð, s.s. *sjóland*, og heldur ikki har orðaskil er, s.s. *sjó+alda*. Undantøk eru s.s. *sjóvarmáli*. Men her kann ein óskerptur formur vera varðveittur sum fyrri liður í einari samanseting.

2.0 Til ber at seta skerpingina í samband við strukturar í øðrum tungumálum, og til ber – í føroyskum – at tosa um eina lokan frá null til approximant til trongaljóð til palatalt lokaljóð (t.v.s. [ɣ:] skerpingin), og til raddað lokaljóð (t.v.s. [gv]-skerpingin). Skerpingin hendir, sum vit skulu síggja, fyrst í tveystavilsisordum, har seinna sjálvljóðið er í øðrum stavilsí. Vit kunnu nevna tvey dømi: *rógva, níggju*.

¹ Greinin er ognað minninum um Jörund Hilmarsson.

/rɔu-a/ > /rɔu-wa/ > /rɔw-wa/ > /rɔɣ-wa/ > /rɔg-va/ (Suðuroy),
/rœgva/ (Svabo) > /ræg-va/
/nɔi-ɔ/ > /nɔi-jɔ/ > nɔj-jɔ/ > /nɔɣjɔ/ > /nɔɣjɔ/

Mynd 1.

Her skal nevnað, at mann eisini kann hava eina lokan frá null, ígjøgnum eitt glottalt trongaljóð til oralt trongaljóð til affrikat ella aspirerað ljóð til óradadað lokaljóð.

2.1 Eg skal stutt nevna nakrar lokandi strukturar í øðrum tungumálum.

2.1.0 Nakrar føroyskar dialektir, serl. í Vágum hava eina diftongering, og eitt hiatusinnskot í tveystavilsisorðum í: [fɔuwa, heijan, kʰvauwa] *fáa, hagan, kvøða*. Heldur ikki er óvanligt í n.før. at hava /j, w/ í eitt nú: /dɔi:j/, bɔuwl, rɔuwl/ *doyði, búði, róði*. Samanber millumstiginu /nɔi-jɔ/ og /rɔu-wa/ omanfyri.

2.1.1 Næsta grannamál okkara, íslenskt, hevur eitt nú framburðin /mei(j)jar/ og /bu:(w)wa, rɔu(w)wa/ *meyjar, búa, róa*, og í gomlum handritum eru skrivihættir til, sum kundu bent á ein framburð við lokaljóði í AM 657 C 4to: *meyGjar, meygjar = meymar* (munnliga frá Stefáni Karlssyni).

2.1.2 Danskar dialektir, serliga í Norður- og Vestur-Jútlendi, men eisini á Rømø, Samsø og Fyn, kunnu fáa tað danir kalla ein klusilparasitt aftan á gl.don. longu sjálvljóðini /i, y, u/. Vit skulu her nevna hetta diftongherðing, ið er ein herðing, sum kemur fram í herðingarsterkari støðu. Til ber at hava dialektala variatión ímillum glide, trongaljóð ella lokaljóð. Tey bæði fyrstu serliga í útjaraðakinum. Dømi um diftongherðing eru: /prik̥s, mic̥l, gryk̥n, mug̥s/ *pris, mil, gryn, mus*.

Í einum serstøkum vesturjútskum umráði ber eisini til at hava diftongherðing aftan á gl.don. longu sjálvljóðini /ē, ā, ō/. Men kortini er altíð ein glide við í framburðinum, framman fyri herda ljóðið og aftan fyri sjálvljóðið, s.s. [se̥çə, hø̥çə, sgo̥sg̥ə] *se, hø, sko*.

Úrslitið av diftongherðingini í teimum donsku dialektunum, sum Jane Jensen kannaði í 1986, hevur sama formant 2 sum affrikatljóð. T.v.s. at ljóðið ikki hevur sama framburð sum vanligt lokaljóð.

Diftongherðingin er vanlig í søguligum einstavilsisorðum – smb. lutfallið í fynskum ímillum t.d. [ˈbijj, ˈbij] *Bi* og [bij] *bide* (‘ = „dynamisk stærk stigende Accent“, Andersen 1955:73-74). Hugsandi er, at accentin, sum kemur undan „stød“ í donskum, t.e. „en voldsomt stigende-faldende dynamisk Accent“ (Andersen

1955:76), hefur ávirkað gongdina í einstavilsisorðum, men tá mugu vit hava í huga lutfallið á Rømø. Her ber til at hava diftongherðing í upprunaligum tveystavilsisorðum, s.s. [₂Rjg̊, ₂Rjŋ̊m, ₂pjyʰ, ₂tũg, ₂kũŋ̊n, ₂byg̊] *ride, rim, pile, Tue, Kone, byde* (Nissen 1945:115-117).

Hetta ger, at mann kann tosa um diftongherðing aftan á gomul høg fram- ella bakmælt ljóð. Tað serliga vesturjútska økið við diftongherðing aftan á /ē, ē, ō/ hefur altíð ein glide framman fyri klusilin og aftan fyri sjálvljóðið, s.s. [se;çə] *se*.

2.1.3 Norskar dialektir í Vemdalen hava ein glide framburð í t.d. [breijje, meijjə] 'breiður, meira'. Í „Nord-Østerdalsmål“ eru nøkur dømi um eitt sekundert velart ljóð framman fyri *n* og aftan fyri *i* og *y*, s.s. [sviŋn] 'svín'. Ikki heilt óvanligt er eitt nasal-innskot. Í Tynset-dialektini sæst hetta: /gr̥iŋ̊nə, piŋ̊nə, skriŋ̊n, tryŋ̊nə, gryŋ̊n/ *grine, pine, skrin, tryne, gryn*. Eisini aftan á gl. *ú* í /broŋ̊n/ *brun*, og aftan á gl. *ei* og *øy* í /sēŋ̊n, rēŋ̊n, bēŋ̊n, ræŋ̊nə/ *sein, rein, bein, røyne*.

Norsku dialektirnar hava hetta innskot bæði í einstavilsisorðum og í tveystavilsisorðum og aftan fyri gl.norskt *ei, øy, í, ý, ú*.

Svenskar dialektir kunnu fáa /ij, yj, uβ, oβ/ framburð, serliga í Svealandi, aftan á longu sjálvljóðini /ī, ȳ, ū, ō/ (Elert 1971:11).

Í øllum førum er talan um eina lokan aftan á høg fram- og bakmælt ljóð – uttan [oβ] í svenskum.

2.1.4 Týskar dialektir hava í summum førum eina útvikling av dentalum lokaljóði til velar lokaljóð aftan á longu sjálvljóðini /ī, ū/ og eftir /iu/, og eina víðari útvikling av sjálvljóðunum framman fyri. T.d. í ripuariskum: *wīn > weŋ, brūn > broŋ, liute > lək, zīt > tsek* (Werler 1983:1132). Velariseringin minnir um tað, sum hendir í tí norsku Tynset-dialektini. Tað, sum er av áhuga her er, at útviklingin hendir aftan á høg, fram- og bakmælt sjálvljóð.

Í luxemburgiskum er eitt klusilinnskot aftan á høg fram- og bakmælt ljóð í *zekt* „Seide“ (miðháttýskt *sīde*), *hakt* „heute“ (< **hiu-tagu*), *lekt* „Leute“ (mht. *liute*). Upprunaliga sjálvljóðið framman fyri sekundera klusilinnskotið er altíð høgt og fram- ella bakmælt. Luxemburgiskt hefur eisini eitt klusilinnskot eftir fornhátýsku sjálvljóðini /ē, ē, i/. Men kortini altíð soleiðis, at sjálvljóðini eru blivin høg, fram- ella bakmælt. T.d.: *drikt* „Drähte“, *spikt* „spät“, *brukt* „Brot“, *drigden* „töten“. Og eftir fht. /uo, ie, ou/. Eisini her eru sjálvljóðini framman fyri blivin høg fram- ella bakmælt. Eitt nú í: *blukt* „Blut“, *brugder* „Bruder“, *figdern* „füttern“. Og í *frekt* „Freude“ (< **frawipō*) og *klegdær* „Kleider“ (< **gleit*). Her er klusilinnskotið aftan á eldri *-w*, t.v.s. ein glide, og *-i*.

Týsku dialektirnar hava tað, týskarar kalla eina velarisering ella gutturalisering aftan á sjálvljóð, sum upprunaliga antin vóru høg, fram- ella bakmælt (*i, u*) og tvíljóð, har seinni parturin hevði hesi virði. Sjálvljóðini frammanfyri kundu so fáa

annað virði, s.s. *hakt* „heute“ (< **hiu-tagu*). Hin vegin eru eisini dæmi um velarisering, har sjálvljóðini framman fyrri upprunaliga vóru /ē, ō/. Kortini eru sjálvljóðini blivin *i* og *u*, nakað sum hugsandi hendi, áðrenn velariseringin byrjaði.

2.1.5 Germanska skerpingin, har germ. **w* > norr. *ggv* og got. *ggw* og har germ. **jj* > norr. *ggi* og got. *ddj*, hefur fingið ymiskar forkláringar, s.s. analogigreiningina hjá Kurylowiz (1968:329-333).

Aftur aðrir halda, at talan er um eitt laryngealljóð, ið er orsökina til skerpingina (Holtzmannslóg). Talan er um **-jh* og **-wh* ímillum sjálvljóð, har fyrsta sjálvljóðið er stutt og í fyrsta stavilsi. *h* stendur fyrri laryngeal 1, 2 ella 3 (Rasmussen 1989:1). Aftur aðrir halda seg ekki kunna góðtaka laryngeal sum orsökina til germ. skerpingina (Beekes 1972:327-336).

Vert er at leggja til merkis, at skerpingin í germ. hendir aftaná *u* og *i* ljóð.

2.1.6 Baltisku málini litauiskt og lettiskt hava stundum eitt óupprunaligt lokaljóð. Hetta hendir dialektalt í lettiskum í Selswegen, har menn hava [k] eftir /u/ í *jūks* 'tit' (smb. got. *jus*, avestiskt *yūš*, lit. *jūs*). Í Selswegen hava menn *brūkte* 'breyð' (ie. rótin **bhr̥eu*).

Í Selsau er hetta at síggja í eitt nú *ouks* 'oyra' (lit. *ausis*). Í Lubhan er [k] eisini aftan á /i, èi, ài, iu/ og /w, j/ (< *v, j*) (Endzelin 1922:174). Tónin í lettiskum er tann ekki-stoytandi tónin og hefur tí neyvan spælt inn.

Talan er also um eina útvikling eftir eitt eldri *-u* og /i, èi, ài, iu/ og /w, j/.

2.1.7 Litauiskt hefur óupprunaligt [k] í *áuksas*, smb. lat. *auris*, og í *tūksantis*, smb. ísl. *þúsund*. T.v.s. eitt lokaljóð aftan á *-u*. Kanska hefur tann stoytandi tónin spælt inn í litauiskt, um vit bera saman við *saūsas*, men talan kann eisini vera um eina serliga útvikling aftan fyrri *-u* ljóð framman fyrri *-s* (Pedersen 1942/43:117-118).

2.1.8 Loksins skulu vit nevna tibetotanska-burmanska tungumálið maru í Norður-Burma. Maru hefur stundum eitt sekundert *-it*, har burmanesiskt hefur *-ei*, (og atsi *-i*), og eitt sekundert *-uk*, har burmanesiskt hefur *-ou* (og atsi *ou/ui*). T.d. burm. *myéi* = maru. *myit* 'ommubarn/abbabarn'. Burm. *yôu*, atsi. *vùu* = maru. *yuk* 'bein'.

Robbins, sum hefur skrivað um hetta, heldur, at tónarnir *ikk*i hava nakra ávirkan á tað sekundera lokaljóðið, men at talan er um eina útvikling til glide til lokaljóð aftan á høg fram- og bakmælt ljóð (Robbins 1966:581-586).

2.2 Tað tykist sum mann við finsk-ugrískari málfroði og franskar ljóðfroði kann tosa um ein vissan *tendens* til lokan eftir høg fram- og bakmælt ljóð, og soleiðis ber eisini til at skilja føroysku skerpingina. Tað er sjálvandi ikki talan um eitt lop í einum, frá eitt nú norr. *kú* til før. *kúgv*. Hetta er hent við nøkrum millumstigum, helst teimum, sum vit hava sett upp í *mynd 1*.

3.0 Í jarðarbókunum frá 1585-1750, um danskir embættismenn skrivaðu um jarðarviðurskipti í Føroyum, og sum Hákon Hamre (1944) hevur viðgjørt, er staðanavnið á *Rógvu* í Vestmanna m.a. skrivað *Roffue*.

Um vit hyggja nærri at digrafinum *-ffu-* í jarðarbókunum, so mugu vit seta hann í samband við gl. danska orthografi. Her sæst, at *-ffu-* kann standa fyri framburðin [w-w] í hvør sínum stavilsi, t.d. *haffua* = /haw-wa/. Her skal eisini nevast tað, ið Hendrich Gerner sigur í *Orthografia Danica* frá 1678 (Diderischen 1937/38:145):

det dobbelte f eller ff som haffuer Naturen oc Egenskaben med *Digamma*, deelis aldrig / hverken udi Staffvelsen eller Linneden / men skriffvis heel *ut*. haff-ver, giff-ver.

Til ber tí at tulka *roffue* sum /rɔw-wa/, t.v.s. við einum hiatusinskotum aftan fyri seinna partin av tí upprunaliga miðføroyska /ɔu/ tvíljóðinum. Við einfaldum reglum ber til at siga, at null > [w] aftan fyri tvíljóð, hvørs seinni partur er [+uppmæltur, +kringdur] – \$[sjálvljóð] (\$ = stavilsismark). Smb. her nútíðarmálføri í eitt nú Vágum, har sama regla er produktiv í eitt nú [fɔuwa, slɔuwa] *fáa, sláa*.

*-gv-*skerpingin hevur tí helst verið: /rɔu-a/ > /rɔu-wa/ > /rɔw-wa/ (jarðarbøkurnar) > /rɔɣ-wa/ > /rɔg-wa/ (Suðuroy), /rœgva/ (Svabo) > /ræg-va/.

Ein kundur væl hugsar sær, at formarnir /rɔw-wa/ og /rɔɣ-wa/ hava alternatíva í eldri føroyskum, á sama hátt sum t.d. í donskum dialektum, har til ber at hava spirantiskan framburð og framburð við glide. Smb. eisini skiftið í nútíðarføroyskum dialektum, har mann eitt nú norðarlaga í landinum hevur framburð uttan skerping í t.d. staðarnavninum /rœuwa/ *Róva* = *Rógva*. Í /dœuwa/ *dúva* = *dúgva* og í /t^hœuwa/ *túva* = *túgva*. (Eivind Weyhe hevur víst mær á hesar formarnar.)

Herdu formarnar hava vit so havt í herðingarsterkari støðu í eldri føroyskum. Og upprunaliga í tveystavilsisorðum, men við seinni analogiskari útjavnung.

3.1 Á sama hátt mugu vit hava eina ljóðútvikling aftan á /œu/ <ú>. T.d. /sœu-wa/ > /sɣw-wa/ > /sɣɣ-wa/ > /sɣg-wa/ (smb. Svabo *sygva*) > /stgva/ *súgva*.

3.2 Skrivihátt við <g> ber til at síggja í føroysku tingbókini frá 1725, har spælt verður uppá orðini *tjóvur* og *tjógv*. Har stendur (Hamre 1944:54):

iche at hafve skieldet Joen Jacobsen for tyv menß, siger sig at haver sagt J.J. tin tioug, huilcet effter det færøsche Sprogs thalemaade bemercher Laaret af et faar eller andet Kreatur.

Ein annar møguligur formur við <g> eftir /œu/ kann vera *brygum* í tingbókini frá 1688, um brygum = *brúgvum* (Hamre 1944:55).

3.3 Somuleiðis ber til at fata *-ggj*-skerpingina aftan á eitt høgt frammælt ókringt sjálvljóð framman fyrri sjálvljóði í næsta stavlisi. Eisini her kunnu vit gera ta einfaldu regluna, sum sigur, at null > [j] aftan fyrri tvíljóð, hvørs seinni partur er [+høgur] – **S**[sjálvljóð]. Ein kann her hugsa sær eina víðari útvikling ígjøgnum eitt palataliserað raddað trongaljóð, sum møguliga longu var til í málinum í /beygja/ 'boyggja' > miðf. /bɔiɣ-a/. Eisini var ein glide til í eitt nú *-ja* infinitiv í /deyja/ 'doyggja' > miðf. /ɔi:j-a/ og í hvørsfalli í /eyja(r)/ 'oyggja(r)' > miðf. /ɔi:j-a(r)/.

Ein kann hugsa sær *-ggj*-skerpingina í /nɔi-ɔ/ > /nɔi-jɔ/ > /nɔj-jɔ/ > /nɔɣɔ/ > /nɔɣɔ/ *níggju* (norr. *nú*). Her ber eisini til at hugsa sær eina alternatióin ímillum /nɔj-jɔ/ og /nɔɣɔ/, har seinna ljóðið stóð í herðingarsterkari støðu. Dømi eru eisini um óskerptar [ɣ:] formar. Hetta sæst í [heijɔɣ] *heygur* mótvegis [hej:ɔɣ] *heyygur*, í [sɔɔjɔɣ] *stígur* mótvegis [sɔɔj:ɔɣ] *stíggur*. Og í [sleij] *sley*, [slei:ja] *sleya* mótvegis [sleɣ] *sleyggj*, [sleɣ:a] *sleyggja*. Í Hvalba er eitt staðarnavn *Biargarður*. Fyrri liður er **gn.** sg. af *bour* (Eivind Weyhe).

4.0 Tað sær út til, at [ɣ] í summum førum væl kann hava forðað fyrri skerping. Hetta er í so vanligum orðum sum *eyga*, *eiga*, *fleyga*, *kvíga*, *víga*, *míga*, *síga*, *stíga*, *sígur*, og í *deigur*, *dreygur*, *feigur*, *toygur*. Eg meti her, at [ɣ]-burturfallið hendir seinni í hesum orðum enn í øðrum, og tað er heldur eingin grund at meta, at slíkt burturfall er hent í einum.

4.1 Somuleiðis forðar [v] fyrri skerping í *doyva*, *dríva*, *klíva*, *níva*, *ríva*, *stíva*, *tríva*.

5.0 Omanfyri nevndu dømini, í eitt nú *mynd 1*, vísa, at skerpingin fyrst hendir í tveystavilsisorðum framman fyrri sjálvljóð í næsta stavlisi.

5.1 Uppteljingar, eg havi gjørt í *Sandoyarbók*, sum er eitt kvæðahandrit frá fyrst í 1800-talinum, ið Jóannes í Króki savnaði, vísa, at eldri føroyskt hevur havt eina alternatióin ímillum skerping í tveystavilsisorðum og onga skerping í einstavilsisorðum. Hetta vísti Chr. Matras (1952) eisini á.

Uppteljingarnar vísa (N—V = ímillum sjálvljóð, —# = í útljóði, —C = framman fyrri hjáljóð):

-ggj-skerping í Sandoyarbók 1.

N___V	___#	___#	___C
moidgjar	moidgj	moi	moidna
225	5	40	17

Mynd 2.

-gv-skerping:

/V_____V	____#	____#	____C
siægðvur	siægð	siou	siounum
393	49	83	97

Mynd 3.

Tað sæst týðiliga, at vit hava skerping í tveystavilsisorðum, meðan hon ikke er gjøgnumførd í einstavilsisorðum, har vit hava skerping í nútíðarmálinum. Eitt gott dømi um, hvussu skiftið hevur verið, sæst í Sandoyarbók (II:35, vers 7):

Riju tair aa *skægvin* burt (= *skógvin*, norr. *skógr*)

restar kjempur tvear

Taa tair komu aa hajin *skou* (= *skóg* akk. sg.)

taa siulti Vismar sear.

(Ríðu teir á skógvin burt,/ restar kjempur tvær./ Tá teir komu á heiðin skó,/ tá skjulti Vismar sær).

Eisini síggjast einstavilsisformar í nútíðarmálinum uttan skerping, s.s. *tríggir*: *trý*, og í einstavilsisorðunum: *tvey*, *sjeý*, *nú*, *jú*, *tey*, *í*. (Kortini hevur før stundum havt skerping her í eldri tíð. Smb. Matras 1952.)

5.1 Orðini *flúgva* og *lúgva* hava skerping hóast tey hava eitt upprunaligt [ʏ], móttsett eitt nú *síga*, sum ikki hevur skerping. [ʏ] er helst fyrr burturdottið í hesum orðunum og vit hava fingið bygnaðin /fluu-wa/, /lúu-wa/. Og hjá *klúgva*, við upprunaligum [v], hava vit havt /kláu-va/. T.v.s., at vit hava havt grundarlag fyri skerping.

5.2 Men vit hava onga skerping í *flýgur*, *lýgur*, fyri teir væntaðu formarnar **flýggjur*, **lýggjur*. Talan er her um analogimyndan frá øðrum sagnorðum í sama flokki (2), men eisini um analogi frá fyrsta flokki, tí norr. *í* og *ý* eru samanfallin um hesa tíð. Tí ber til at hugsa sær analogimyndanina:

/boitør/ : /krøipør/ : X

X => /lœi:jør, flœi:jør, klœivør/

Mynd 4.

Eitt annað, sum eisini kann hava spælt inn er, at eitt bendingarmynstur *lúgva* : **lúggjur* : *leyg* : *lugu* kann hava virkað tyngjandi fyri minnið.

Tátíð í 2. fl. hevur onga skerping í *leyg*, *fleyg*, *kleyv*. Hetta kann vera sama alternatióin, sum vit sóu í Sandoyarbók, við skerping í tveystavilsisorðum og ongari skerping í einstavilsisorðum, umframt at talan kann vera um analogi frá sagnorðum í sama flokki:

/k^hrúpa/ : /k^hreip/

/lúgva/ : X

X => /lɛi:j/ *leyg*.

Mynd 5.

Sama er galdandi fyri *fleyg* og *kleyv*.

Í fyrsta flokki er heldur eingin skerping í tátíð í *seig*, *steig*. Men av tí at vit heldur ikki hava skerping í *síga*, *stíga*, so er ikki talan um omanfyri nevnda dømi um óskerptar einstavilsformar og skerptar tveystavilsformar. Talan er um eina alternatióin, har [ɣ] hevur forðað fyri skerping.

Sagnorð í 4. fl. (*sova*, *veva*) hava onga skerping í tátíð: *svóvu*, *vóvu*. Hetta seinna tó vanligari: *vevaðu* [ve:vavɔ]. Her kann talan vera um analogi frá sagnorðum í sama flokki, men eisini um analogi frá 5. og 6 flokki, sum í miðføroyskum hava /ɔu/ í tátíð:

/drɛupɔ/ (5. fl.) : /bɛuɔ/ (4. fl.)

/fɛurɔ/ (6. fl.) : X

X => /sveuvɔ, veuvɔ/.

Mynd 6.

Tó kann mann eisini hugsa sær, at /v/ hevur forðað fyri skerping.

Sama analogimyndan er galdandi fyri 5. fl. í *sóu*, *góvu*, meðan [ɣ] kann hava forðað fyri skerping í *drógu*, *lógu*, um talan ikki er um analogi.

Ljóðrættu formarnar síggja vit í Sandoyarbók í *sægvu* (I:4, vers 78); *mægvast* (= ísl. *móa*) (II:117, vers 259); *lægvu* (II:213, vers 47).

1. og 3. pers. tát. eint. í 6. fl. hava onga skerping í *dró*, *sló*, sum kann vera gamla alternatiónin við ongari skerping í einstavilsisordum. Men mann hevur eisini her møguleika fyri analogi:

/feara/ : /feur/

/dra(y)a/ : X

X => /dreuw/ *dró*.

Mynd 7.

Samanumtikið kann sigast, at føroyska skerpingin er ein diftongherðing, sum fyrst hendir í tveystavilsisordum. *-gv*-skerpingin hendir aftan á miðføroysku tvíljóðini /æu/, /ɔu/ <ú, ó>, meðan *-ggj* [j:]-skerpingin hendir aftan á miðføroysku sjálvljóðini /oi, ei, ai, oi/ <í/ý, ey, ei, oy>. Hesi ljóð fáa ein homorganan approximant aftaná seg, t.v.s. [w] og [j] framman fyri eitt sjálvljóð, sum stendur í næsta stavilsí.

Víðari útviklingin er gjøgnum eitt frikativt ljóð [ɣ], og [ɣj] til eitt lokaljóð [g] og eitt palatalt lokaljóð [j:]. Millumstigið við approximant s.s. /rɔw-wa/ síggja vit í jarðarbókunum og tað er eingin grund at endurgera eitt labiovelert millumstig inn í føroyska málsøgu (smb. Hamre 1944:55). Samanburður við onnur mál vísir, at tey eisini hava ein tendens til eina lokan aftan á høg fram- ella bakmælt lokaljóð.

Innan bendingarkervið eru ymiskar myndanir, sum vit mugu greina út frá analogi.

SUMMARY

The *-gv* “skerping” occurs in Middle Faroese after the diphthongs /ɛu/ and /æu/ (ON *á, ú*), and the *-ggj* [j:] skerping occurs after MF diphthongs [oi, ei, ai, oi]. (ON *í/ý, au, ei, oy*).

The “skerping” is to be regarded as a diphthongization, resulting in a stop, and might be compared to similar tendencies in other languages and dialects. In MF it originated in polysyllabic words, as can be seen from the alternation in the older ballad language, while Mod. Far. seldom exhibits these alternations.

The placename *á Rógvu* is written with the Danish diagraph *-ffu-* in *Jarðarbøkurnar* (see Hamre 1944). The phonetic value is [w-w], that is: [rɔw-wu]. The “skerping” therefore originated as an hiatus [w] after the *-u* of the diphthongs [ɔu, æu]. Then follow [rɔɣ-wu] > [rɔgwu] > [rɔegvu] > [rɛgvu]. This also occurs after [æu]. After the MF diphthongs /oi, ei, ai, oi/ we find e.g. MF /nɔi-ɔ/ > /nɔi-jɔ/ > /nɔj-jɔ/ > /nɔiɣjɔ/ > /nɔj:ɔ/. This is a hiatus after diphthongs with final [+high, + front].